

Reactie op het wetsvoorstel adviesrecht gemeenten bij schuldenbewind

‘Zonder (schulden)bewind valt de burger in een nog dieper en donker gat’

Nuth, 15 september 2018

Hierbij geef ik mijn reactie op het wetsvoorstel adviesrecht gemeenten bij schuldenbewind.

Ik ben het er niet mee eens als de gemeenten bij een aanvraag voor een onderbewindstelling op grond van problematische schulden adviesrecht krijgen. Ik zal u uitleggen waarom ik het er niet mee eens ben.

Geen (goed) alternatief

Er is in hoofdlijnen namelijk geen goede en minder verstrekkende voorziening dan (schulden)bewind aanwezig voor mensen die in deze categorie vallen.

Sinds oktober 2014 ben ik beschermingsbewindvoerder. Ik wilde met mijn kennis mensen gaan helpen op financieel gebied die daarbij hulp nodig hebben. Mijn functie voer ik met veel plezier en passie uit. Ik ben werkzaam in Zuid-Limburg en heb veel voorbij zien komen de afgelopen jaren. Op dit moment zijn er 18 gemeenten actief in deze regio.

De gemeenten in Zuid-Limburg bieden zelf geen passende voorzieningen aan voor mensen die moeite hebben met het omgaan van de financiën en (grote) financiële problemen hebben. Zij zijn alleen maar poortwachter, omdat zij de taken van de SHV hebben ingekocht en uitbesteed aan de Kredietbank Limburg of Plangroep. Deze twee bedrijven bieden budget coachings cursussen en budgetbeheer aan. De Kredietbank Limburg biedt ook daarnaast nog bewindvoering aan, maar deze instantie zit ook aan zijn limiet.

Inkoop schuldhulpverlening (SHV)

Als de gemeenten alles naar zich toe zouden trekken, zodat alle mensen verplicht naar Plangroep of Kredietbank Limburg moeten gaan/worden doorgestuurd om geholpen te kunnen worden en de gemeenten besluiten na afloop van het contract met Plangroep of Kredietbank Limburg te stoppen en te kiezen voor een andere partij dan voorzie ik dat er dan grote problemen en onrust zal ontstaan. Het zal dan een hele zware operatie worden om alles te veranderen. Voor de mensen die gebruik (moeten) maken van de diensten die de gemeenten inkopen voor SHV is een dergelijke verandering niet gewenst en brengt dat onzekere tijden met zich mee (Worden de rekeningen wel betaald en ontvangt men leefgeld ondertussen?). Daar is niemand bij gebaat.

Geen (goed) advies mogelijk

De gemeenten hebben niet de kennis en kunde in huis om een goed advies uit te kunnen brengen of er goede en minder verstrekkende voorzieningen dan schuldenbewind aanwezig zou zijn. Het college van B&W heeft er al helemaal geen verstand van.

In uw memorie van toelichting geeft u aan dat het de bedoeling is dat de rechtbank een kopie van het verzoekschrift moet opsturen naar de desbetreffende gemeente en mede op basis daarvan een advies kan uitbrengen. Uit het verzoekschrift kan niets worden opgemaakt wat tot een (goed) advies kan leiden. Er staan immers geen financiële gegevens in vermeld en ook geen schuldenoverzicht. Dergelijke financiële gegevens worden beschreven in het aanvullend plan van aanpak bij problematische schulden. Of het nu de bedoeling is dat dat ook doorgestuurd gaat worden is wel een belangrijk iets om over na te denken.

De doelgroepen die door deze wet worden geraakt zijn de burger, gemeenten, kantonrechters en de beschermingsbewindvoerders. Wij als bewindvoerder worden niet eens genoemd terwijl wij een belangrijke partij zijn in deze.

Advies is geen verplichting

Het advies van de gemeenten moet een advies zijn en geen verplichting dat wat zij zeggen ook uitgevoerd moet worden. De kantonrechter moet de uiteindelijke beslissing nemen op basis van de input van de burger, gemeente en aankomend bewindvoerder. Een advies is geen advies als de gemeenten de doorslaggevende rol hebben.

In uw memorie van toelichting geeft u ook aan dat de gemeenten de adviezen sturen naar de burger en de rechtbank. Waar is de bewindvoerder in deze? De belangrijkste financieel hulpverlener wordt nota bene overgeslagen. Dat vind ik echt niet kunnen. Het advies moet ook naar de aankomend bewindvoerder worden opgestuurd, zodat hij of zij zo snel mogelijk actie kan ondernemen en weet waar die aan toe is. Het wachten op advies van de gemeente brengt onzekere tijden met zich mee voor de burger die geholpen wilt worden en de bewindvoerder. De burger durft veelal zijn post niet meer open te maken en leest daardoor het advies niet en geeft het niet door aan de aankomend bewindvoerder. Daarnaast moet de bewindvoerder wachten op reactie van de rechtbank als hij het advies niet ontvangt en de burger het niet doorgeeft. Dat is een onwerkbaar situatie. Het kost alleen maar extra tijd en daar is wederom niemand bij gebaat.

Keuzevrijheid

Er moet verder niet vergeten worden dat de cliënt ook keuzevrijheid heeft/moet hebben en zijn keuze kenbaar moet kunnen maken aan de gemeente en de kantonrechter op welke manier hij of zij geholpen wil worden met zijn financiële problemen. Ik kom dagelijks in mijn werk veel mensen tegen die liever geholpen willen worden door mij dan door de gemeente waar ze slechte ervaringen over horen van andere mensen en slechte ervaringen mee hebben meegemaakt, doordat ze niet (goed) geholpen zijn geworden. De Nationale Ombudsman heeft dat al vaker aangegeven.

Wij en de cliënten hebben de gemeenten nodig om het SHV-gedeelte te doorlopen en zij hebben ons nodig, omdat wij de kennis en kunde hebben om een stabiele financiële situatie te creëren voor de burger. Het zou niet goed zijn als we in elkaars vaarwater gaan zitten. We moeten samenwerken en niet alles naar één kant toe halen. De gemeente Maastricht werkt als voorbeeld al samen met de beschermingsbewindvoerders.

Procedure duurt onnodig langer

Het is niet goed als de gemeente er nog tussen gaat zitten bij een aanvraag van onderbewindstelling. De kantonrechter kan prima zelf beslissen op basis van de informatie die ik hem of haar en de burger aanreik wat de beste route is om te bewandelen. Op dit moment is de zitting ongeveer 4 weken nadat het verzoek is ingediend bij de rechtbank. Die periode zou dus wel langer gaan duren dan u schetst met alle gevolgen van dien. De termijn van 4 weken voor een adviestermin daar nog is tussen is veel te lang. De periode van 3 dagen indien noodzakelijk gaat ook niet werken. De cliënt is erbij gebaat dat hij zo snel mogelijk de gepaste hulp kan krijgen, zodat zijn financiële problemen zo snel mogelijk kleiner worden. Als beschermingsbewindvoerder moet ik al vaak noodsituaties oplossen zoals dreiging huisontruiming, energieafsluiting en waterafsluiting. Deze problemen worden alleen maar erger als het nog langer duurt voordat een onderbewindstelling in kan gaan.

Extra werk-/regeldruk voor rechtbanken en gemeenten

De rechtbanken hebben het zelf al enorm druk en dan worden ze nog belast met extra werkzaamheden. Er gaan zeker wachtlijsten ontstaan van verzoekdossiers die moeten wachten of een zitting kan worden ingepland. Voor de gemeenten is het ook een extra regeldruk als ze zich hiermee bezig moeten houden. Voor de bewindvoerders levert het ook extra regeldruk op, omdat ze extra tijd moeten besteden aan communicatie en eventueel documenten moeten opsturen naar de gemeenten, zodat die een advies kunnen uitbrengen. De tijd die bewindvoerders hebben ten opzichte van de vergoeding die er tegenover staat is al krap en dit extra werk levert verder een hoger risico op met het feit dat er in de toekomst geen vergoeding tegenover staat.

De meeste mensen die ik voorbij heb zien komen hebben in het verleden al van alles geprobeerd. Budgetbeheer of al zelf de aanmelding SHV opgestuurd, maar dat is allemaal mislukt. Deze mensen hebben al voor veel langere tijd financiële problemen die daar zonder professionele beschermingsbewindvoerder niet meer uitkomen.

Minder goede alternatieven

Budget coaching en budgetbeheer zijn de enige vormen die als minder verstrekkende voorziening aan te merken zijn naast beschermingsbewind en wat de gemeenten kunnen adviseren. Er zijn gemeenten in deze regio die niet eens budget coaching aanbieden aan de burger. Het betreft vaak een zogenaamd klappertraject waarin vrijwilligers de papieren ordenen en eventueel een budgetplan en/of schuldenoverzicht opstellen. De burger moet voor de rest alles zelf doen wat niet mogelijk is om wat voor reden dan ook. Er is verder geen kwaliteitstoezicht. Deze vorm van hulp is veel te vrijblijvend en moet als preventiemiddel worden toegepast. De meeste mensen zitten al heel diep in de problemen en hebben te weinig aan die hulp.

Budgetbeheer is voor de burger ook te vrijblijvend en de meeste burgers zijn met deze vorm van hulp ook niet goed geholpen. Ze krijgen nog steeds zelf de post en ze kunnen altijd nog bij hun bankrekeningen als ze dat willen en in dat in de gaten hebben. Verder zit bijvoorbeeld de belastingaangifte niet erbij en is er ook geen toezicht op kwaliteit.

Er is dus naast beschermingsbewind geen beter alternatief beschikbaar voor mensen met (problematische) schulden. Beschermingsbewind zie ik als een compleet alles in 1 pakket waar de burger het beste mee kan worden geholpen en worden beschermd. De bewindvoerder zorgt ook voor de aanmelding bij de SHV. Hij of zij verzamelt de documenten die de schuldhulpverlener nodig heeft. De meeste mensen hebben veel moeite om alles aan te leveren wat gevraagd wordt.

Veel mensen weten niet waar ze terecht kunnen/moeten als zij schulden hebben en hulp nodig hebben. De bewindvoerder weet dat wel. Als mensen van de gemeenten het advies krijgen om budget coaching of budgetbeheer te moeten kiezen dan krijgen zij geen hulp bij de aanvraag voor een schuldenregeling. Het verzamelen van de documenten en het indienen van de aanvraag voor een schuldenregeling zit niet in de dienstverlening van budget coaching of budgetbeheer. Ik voorzie dan ook problemen dat mensen niet meer van hun schulden af komen, omdat er minder aanvragen voor schuldenregelingen worden ingediend of dat aanvragen blijven hangen en niet verder komen, omdat de burger in actie moet komen en daartoe niet in staat is zonder goede hulp. Een bewindvoerder zorgt ervoor dat de aanvraag van een schuldenregeling compleet is en door blijft lopen.

Schuldenbewind melden bij gemeente

Een betere oplossing is om als er een schuldenbewind is uitgesproken dat de bewindvoerder dit verplicht moet melden aan de gemeente of de partij die de SHV uitvoert en dan bespreekt wat de mogelijkheden voor de rechthebbende zijn wat betreft de SHV. Op die manier krijgt de gemeente toch een volledig beeld van de schuldenproblematiek die iemand heeft en zijn zij geen dwarsligger/blokkade bij de aanvraag van een schuldenbewind.

Schrappen van Artikel 432a Lid 4

Artikel 432a Lid 4 moet worden geschrapt. Het is niet goed als gemeenten advies zouden uitbrengen over verzoeken waarbij er ook nog is sprake is van geestelijke gronden en ook van problematische schulden. Gemeenten hebben geen kennis en kunde om advies uit te kunnen brengen over geestelijke gronden. Burgers met geestelijke klachten hebben moeite of kunnen niet vertellen wat ze zelf als hulp zouden willen hebben. Een verzoek op geestelijke gronden gaat boven het hebben van problematische schulden. Ook om die reden zou de gemeente geen advies mogen uitbrengen.

Intrekken verzoek schuldenbewind

Er wordt geschetst dat als mensen het verzoek tot schuldenbewind intrekken naar aanleiding van het advies van de gemeente dat zij de al betaalde griffierechten terug kunnen krijgen. In de praktijk is het namelijk zo dat het heel veel voorkomt dat mensen de griffierechten van tevoren niet eens kunnen betalen. Op de factuur wordt 90 dagen uitstel van betaling gegeven (op mijn verzoek), zodat er ondertussen bijzondere bijstand kan worden aangevraagd om de factuur te kunnen betalen. Gelukkig gaat de zitting in Limburg in ieder geval door ook al is er nog geen griffierecht betaald. Anders zouden de mensen nooit onder bewind kunnen komen en niet goed geholpen kunnen worden.

Als door het advies van de gemeenten de aanvraag van schuldenbewinden wordt ingetrokken wat gaat er dan met de mensen gebeuren? De financiële problemen worden dan alleen maar groter. Meer huisuitzettingen, meer afsluitingen van energie en ga zo maar door. Ook al moeten

energiebedrijven een achterstand melden bij de gemeente dan nog kan de burger worden afgesloten van energie is mij verteld door de netbeheerder hier in de regio.

De burger heeft al moeite om zelf dingen te kunnen regelen. Ik voorzie dan ook problemen bij het intrekken van de aanvraag onderbewindstelling. De burger moet zelf schriftelijk aan de rechtbank laten weten dat hij of zij het verzoek wil intrekken. Dat zal in de praktijk vaak misgaan, omdat mensen moeite hebben met het opstellen van een brief.

Er ontstaat heel veel budgetbeheer bij het intrekken van het verzoek met alle gevolgen van dien. Geen kwaliteitscontrole wat u ook aangeeft.

Vergoeding voorwerk

Door deze wet is de kans groter dat schuldenbewinden niet worden uitgesproken, omdat de gemeente iets anders adviseert. Daardoor is de kans groter dat de bewindvoerder veel voorwerk zit uit te voeren zonder dat er een vergoeding tegenover staat. Het betreft geen vrijwilligerswerk. Mijn advies is dan ook om de gemeenten te verplichten het voorwerk te vergoeden indien het verzoek moet worden ingetrokken.

Mensen met een hoger inkomen dan de bijstandsnorm en geestelijke gronden moeten zeker worden ontzien als doelgroep in deze wet.

Bezwaar tegen advies gemeente

Het moet mogelijk zijn om tegen het advies in bezwaar/beroep te kunnen gaan. Er komen tal van bezwaarprocedures waar de mensen niet bij gebaat zijn en nog verder in de problemen komen, omdat de procedure langer duurt. Beschermingsbewind moet zo snel mogelijk ingaan om de financiën te kunnen stabiliseren, zodat de problemen afnemen en er zo snel mogelijk een aanvraag voor een schuldenregeling kan worden ingediend.

Een effect door dit wetsvoorstel zal ook kunnen zijn dat de 'probleemgevallen' terecht komen bij ons en de lichtere dossiers bij de gemeente. Dat kan niet de bedoeling zijn. Dan mag de gemeente van mij ook de zware gevallen gaan helpen in de weinige tijd die ervoor staat.

Besparen op kosten bijzondere bijstand

Tevens zie ik dit wetsvoorstel ook als een vorm dat de gemeenten minder aan bijzondere bijstand hoeven te verstrekken, omdat ze het op een eigen manier proberen op te lossen. Dat de kosten voor de gemeenten de pan uit rijzen begrijp ik en dat daar een goede oplossing voor moet komen begrijp ik ook. Bijvoorbeeld door de vergoeding te laten uitbetalen door de raad van rechtsbijstand. Als het maar niet bij de gemeenten meer ligt, maar bij één landelijke instantie.

Doelstelling wet

Deze wet zal een averechts effect hebben op de doelstelling welke in het regeerakkoord vermeld staat, oftewel dat minder mensen in de schulden terechtkomen. Als gemeenten veel zullen adviseren dat budget coaching of budgetbeheer toereikend zullen zijn dan zullen de financiële problemen van de burgers alleen maar groter worden, omdat ze met die diensten niet goed geholpen worden, zoals ik al eerder heb uitgelegd.

Nieuwe grond bewind

Er is in het verleden niet zomaar ervoor gekozen dat het hebben van problematische schulden ook een grond werd om onder bewind te kunnen komen. Er zijn heel veel mensen die (problematische) schulden hebben en dat aantal blijft alleen maar stijgen de komende tijd.

Schuldenbewind en oplossen schulden

Er wordt geschetst dat schuldenbewinden geen middel zijn om van de schulden af te komen. Daar ben ik het niet mee eens. Ik heb cliënten in mijn bestand welke gezinnen betreffen met een koopwoning en die door de gemeente waren afgewezen om toegelaten te worden tot de SHV, omdat er sprake was van een hypotheekachterstand en een koopwoning. Ze moesten de woning maar gaan verkopen en dan konden ze terugkomen. Deze gezinnen ben ik gaan helpen met het aflossen van schulden. Ik heb regelingen getroffen met de schuldeisers en na een jaar waren deze gezinnen van de hypotheekachterstand af en wonen ze nog steeds in dezelfde koopwoning. Zonder het schuldenbewind en zonder mijn hulp stonden deze gezinnen op straat. Deze gezinnen hebben tevens een inkomen dat hoger ligt dan de bijstandsnorm. Zij moeten de kosten van bewindvoering zelf betalen, maar vinden dat niet erg omdat ze zien wat ze ervoor terugkrijgen.

Schuldenbewind koppelen aan problematische schulden is te kort door de bocht, omdat ik ook mensen aantref die wel schulden hebben, maar met mijn hulp daar binnen 3 jaar van af kunnen zijn. Wat gaat er met deze doelgroep gebeuren? De kantonrechter plaatst deze mensen wel onder de grond van problematische schulden, omdat er geen andere toepasselijke grond is dan geestelijk of problematische schulden.

Het lijkt mij belangrijk dat er wordt afgevraagd of de burger gebaat is met deze ontwikkeling. Ik heb korte lijnen met de instanties om mij heen en goed contact, huisbezoek en persoonlijke betrokkenheid. Bewindvoerders hebben de laatste jaren hard gewerkt aan verbetering van hun professionaliteit en worden gecontroleerd door de rechtbank. Het is daarom onbekend welke kwaliteitsslag de gemeenten hebben gemaakt om vervangende voorzieningen te bieden die minder verstrekkend zijn maar wel dezelfde waarborg bieden als beschermingsbewind. Naar mijn weten en ervaring bestaat die andere voorliggende voorziening niet. Daarnaast moet afgevraagd worden of onze doelgroep gebaat is bij deze wetswijziging met als gevolg ondersteuning voor de burger via het ambtelijk apparaat.

Effect reacties

Ik hoop dat door mijn reactie en die van mijn collega's en overige instanties die een reactie indienen de conclusie komt dat deze wet geen goed idee is en alleen maar problemen en onzekerheid zal veroorzaken in de toekomst voor de burger die de juiste hulp hard nodig heeft.

Indien de wet toch in werking zal treden dan zal ik bij iedere aanvraag van een schuldenbewind administreren hoe het verloop van de aanvraag is gegaan en hoe het advies in de praktijk tot uitvoering is gekomen en wat voor consequenties het heeft opgeleverd. De uitkomsten daarvan zal ik het ministerie doen toekomen.

Sinds ik dit werk uitvoer zijn er al veel veranderingen geweest en het zou fijn zijn voor de bewindvoerders en de cliënten dat er rust komt de komende tijd en dat iedereen zekerheid heeft.

Met vriendelijke groet,

M.L.C.E. Schalk
Directeur Schalk Bewindvoering